

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปลูกพืชแบบขั้นบันได เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ที่บ้านห้วยส้มป่อย ตำบลคอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ทำการวิจัย

ประชากรที่ทำการวิจัยเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยส้มป่อย ตำบลคอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 77 ครัวเรือน ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประชากรโดยการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนทั้ง 77 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เกษตรกรหัวหน้าครัวเรือน มีแบบสัมภาษณ์เป็นกรอบของการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรต่อการปลูกพืชแบบขั้นบันได เพื่อการอนุรักษ์ดิน และน้ำ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปลูกพืชขั้นบันได เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ในการปลูกพืชแบบขั้นบันได เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในการวัดความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชแบบขั้นบันไดเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ใช้ข้อทดสอบแบบให้เลือก ถูก ผิด มีเกณฑ์การวัด โดยให้เป็นคะแนนข้อละหนึ่งคะแนน เมื่อเกษตรกรเลือกตอบถูกในข้อที่เป็นข้อความที่ถูกต้องตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ และเลือกตอบผิดในข้อที่กล่าวผิดหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยมีเกณฑ์วัดระดับคะแนนรวมอยู่ที่ คะแนนร้อยละ 60 (7 คะแนน) จากทั้งหมด 12 คะแนน แปลความหมายดังนี้

คะแนนรวม น้อยกว่าร้อยละ 60 (7 คะแนน)

หมายความว่า มีความรู้น้อย

คะแนนรวมร้อยละ 60 (7 คะแนน) ขึ้นไป

หมายความว่า มีความรู้มาก

ในส่วนของการวัดความคิดเห็นของเกษตรกร ผู้ทำการศึกษาใช้คำถามที่เป็นข้อความเกี่ยวกับการปลูกพืชแบบขั้นบันไดเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้เกษตรกรตอบเห็นด้วย ไม่แน่ใจ หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น โดยให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ คือ

1. คำถามประเภทที่เป็นความคิดเห็นทางบวกต่อการปลูกพืชแบบขั้นบันไดเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	3
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนนเท่ากับ	2
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	1

2. คำถามที่เป็นข้อความแสดงความคิดเห็นในแง่ลบต่อการปลูกพืชแบบขั้นบันไดเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนนเท่ากับ	2
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	3

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษากำหนดให้มีเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ดังนี้คือ

ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 1.0 ถึง 1.49 แปลว่า ไม่เห็นด้วย

ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 แปลว่า ไม่แน่ใจ

ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 2.5 ถึง 3.0 แปลว่า เห็นด้วย

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

ทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรหัวหน้าครัวเรือน บ้านห้วยดอง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่โครงการหลวงห้วยดอง เกษตรกรเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ในการทดสอบใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 20 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split - Half method) (บุญชม, 2535: 84-85) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) แบ่งข้อทดสอบออกเป็นสองส่วน คือ

1. ส่วนที่ประกอบด้วยข้อคู่
2. ส่วนที่ประกอบด้วยข้อคี่

2) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคู่กับข้อคี่ ได้เป็นความเชื่อมั่นของแบบทดสอบครั้งฉบับ ($r_{\frac{1}{2}\frac{1}{2}}$)

3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (r_u) โดยใช้สูตรของ Spearman-Brown คือ

$$r_u = \frac{2 \times r_{\frac{1}{2}\frac{1}{2}}}{1 + r_{\frac{1}{2}\frac{1}{2}}}$$

จากการทดสอบแบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรหัวหน้าครัวเรือน บ้านห้วยตอง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อถือได้ (รายละเอียดดูภาคผนวก ข.)

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนของชาวชนเผ่ากะเหรี่ยงทุกครัวเรือน ในหมู่บ้านห้วยส้มป่อย ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 77 ครัวเรือน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ

ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการรวบรวมเอกสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสารต่าง ๆ จากสำนักงานพัฒนาที่ดินที่สูง กรมพัฒนาที่ดิน สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 กรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์แล้ว นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปบนเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความรู้ ด้านความคิด เห็นต่อการปลูกพืชแบบขั้นบันได รวมทั้งข้อเสนอแนะและปัญหาของเกษตรกร โดยใช้การแจกแจงความถี่, ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพตำแหน่งผู้นำทางสังคม การกู้ยืมเงิน กับ ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปลูกพืชแบบขึ้นบันไดเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำการทดสอบความเป็นอิสระ โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi - square test, χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในการวิเคราะห์ ใช้สูตร Chi - square ดังนี้ คือ (ชติฎา, 2529: 191-197)

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

เมื่อ O = ค่าความถี่ที่ได้จากการเก็บข้อมูล

E = ค่าความถี่ที่ได้จากการคาดคะเน

= (ผลรวมแถวบน $\times$ ผลรวมแถวตั้ง) หารด้วยผลรวมทั้งหมด

df = ระดับความเป็นอิสระ (Degree of freedom)

= (จำนวนแถวบน - 1) $\times$ (จำนวนแถวตั้ง - 1)

กรณีที่ข้อมูลอยู่ในรูปของ ตาราง 2x2 มีการปรับค่า Chi - square โดยใช้ Yate's Correction คือ

$$\chi^2 = \sum \frac{(|O - E| - 0.5)^2}{E}$$

การทดสอบนัยสำคัญของค่า χ^2 โดยเปรียบเทียบค่าที่คำนวณได้กับตารางการแจกแจงแบบไคสแควร์ โดยแปลความว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ถ้าค่าที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่าในตาราง

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร ขนาดพื้นที่สำหรับการเกษตร ขนาดพื้นที่การเกษตรที่มีการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ รายได้ทั้งหมด รายได้จากพื้นที่การเกษตรที่มีการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การรับข่าวสารความรู้จากบุคลากรขององค์กรเอกชน ขององค์กรรัฐบาล บุคคลในครัวเมือง การเข้ารับการฝึกอบรม การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกพืชแบบขั้นบันได การรับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการเกษตรจากวิทยุ โทรทัศน์ เสียงตามสายของหมู่บ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ และความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชแบบขั้นบันได กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปลูกพืชแบบขั้นบันได เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient of Correlation, r_{xy}) (ศิริชัย, 2537: 79) ค่าสหสัมพันธ์จะอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 สามารถอธิบายขนาดของความสัมพันธ์ และทิศทางของความสัมพันธ์ได้ คือ เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เป็น

+ 0.70 ถึง +1.00	ความสัมพันธ์ในทางบวกและสูงมาก
+ 0.50 ถึง + 0.69	ความสัมพันธ์ในทางบวกและมากพอสมควร
+ 0.30 ถึง + 0.49	ความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลาง
+ 0.10 ถึง + 0.29	ความสัมพันธ์ในทางบวกและต่ำ
+ 0.01 ถึง + 0.09	ความสัมพันธ์ในทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์เลย
0.0	ไม่มีความสัมพันธ์เลย
- 0.01 ถึง - 0.09	ความสัมพันธ์ในทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์เลย
- 0.01 ถึง - 0.29	ความสัมพันธ์ในทางลบและต่ำ
- 0.30 ถึง - 0.40	ความสัมพันธ์ในทางลบและปานกลาง
- 0.50 ถึง - 0.69	ความสัมพันธ์ในทางลบและมากพอสมควร
- 0.70 ถึง - 1.00	ความสัมพันธ์ในทางลบและสูงมาก

โดยความสัมพันธ์ในทางลบ (-) แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม

สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (ถานดา, 2539: 305) คือ

$$r_{xy} = \frac{[N \cdot \Sigma XY - \Sigma X \cdot \Sigma Y]}{\sqrt{[N \cdot \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2] \cdot [N \cdot \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	=	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
	X, Y	=	ตัวแปร 2 ตัวแปร ซึ่งต้องการหาความสัมพันธ์
	N	=	จำนวนชุดข้อมูล
	df	=	N - 2

การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผู้ทำการศึกษา ใช้วิธีเปรียบเทียบค่ากับตาราง ค่าวิกฤตของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยแปลความว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ถ้าค่าที่คำนวณได้มากกว่าค่าวิกฤต r ที่เปิดจากตาราง